

 university of groningen

It's the *new* economy, stupid:
 gemeentelijk economisch beleid en
 Brede Welvaart: wat zijn de dilemma's?

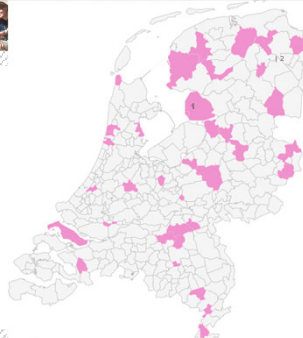
Presentatie sessie VNG bestuurlijk netwerk economie en in samenwerking met SER Noord-Nederland, gemeente Groningen en Campus Groningen. VNG congres, 13 juni 2023.

Prof. dr. Jouke van Dijk & Prof. dr. Steven Brakman
 Rijksuniversiteit Groningen & SER Noord Nederland

Email: jouke.van.dijk@rug.nl Website: www.joukevandijk.nl

 university of groningen

Gemeentes waarvan bestuurders deelnemen aan deze sessie

 university of groningen

Waar gaan we het over hebben?

- (SER Noord-Nederland: wat is dat?)
- **Gemeentelijk economisch beleid**: waar moet je je op richten? Bedrijven behouden of aantrekken? Die banen scheppen? Banen voor wie? Of innovatieve bedrijven die juist banen besparen? Start-ups? Kennisintensief?
- **En welke sectoren?** Logistiek, energie- en grondstof intensieve (maak)industrie, datacentra op bedrijven- of kantoorterreinen? Landbouw? In steden: retail, toerisme, onderwijs, zorg, cultuur? **Niet alles kan!**
- **Wat is het doel?** Hoge toegevoegde waarde, banen, duurzaamheid, leefbaarheid, brede welvaart? Welke instrumenten werken of niet en waar werken ze?
- **Wat kan, mag, moet de gemeente?**

 university of groningen

Inclusieve Arbeidsmarkt: Kansen voor iedereen!?!?

De centrale vragen voor de participatiesamenleving:

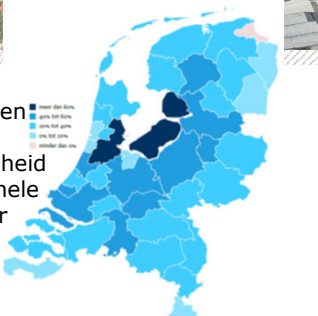
1. Hoe zorgen we er voor dat organisaties **kwantitatief** en **kwalitatief** aan **goed geschoold** personeel komen?
2. Hoe zorgen we ervoor dat **iedereen** zijn of haar **talenten** kan **benutten** in een **passende** baan?
 - ofwel: het gaat om **brede welvaart: iedereen moet meedoen en duurzame inzetbaar zijn!!**

De antwoorden op deze vragen hangen in belangrijke mate af van de individuele kenmerken van personen in combinatie met de regionale economie en arbeidsmarkt waar ze wonen en/of werken, de instituties en het (inter)nationale, regionale en lokale beleid.

Wat kan, mag, moet de gemeente?

 university of groningen

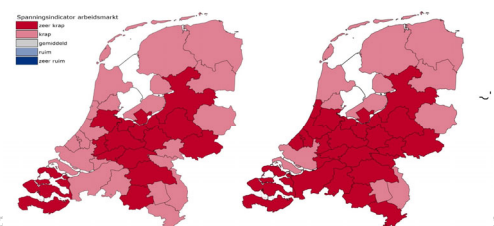
Groei banen per COROP-regio tussen 1996 en 2020: grote verscheidenheid in groei over het hele land, maar minder langs de randen

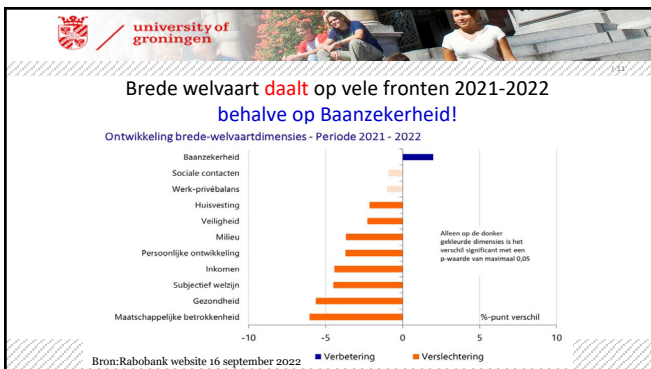
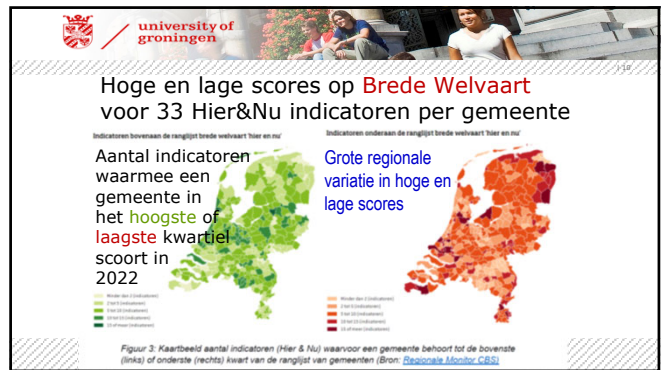
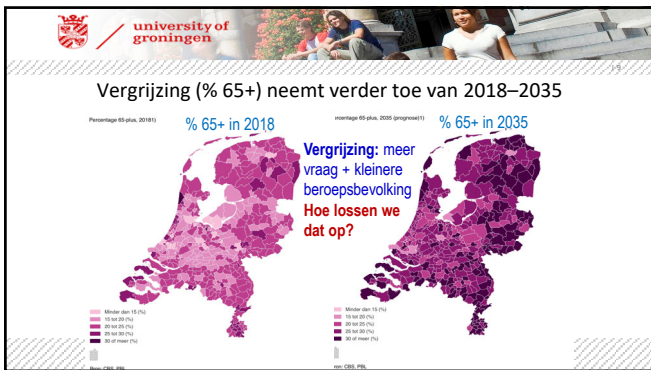
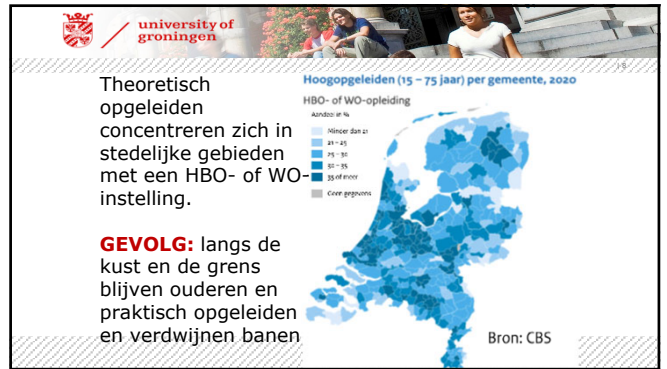
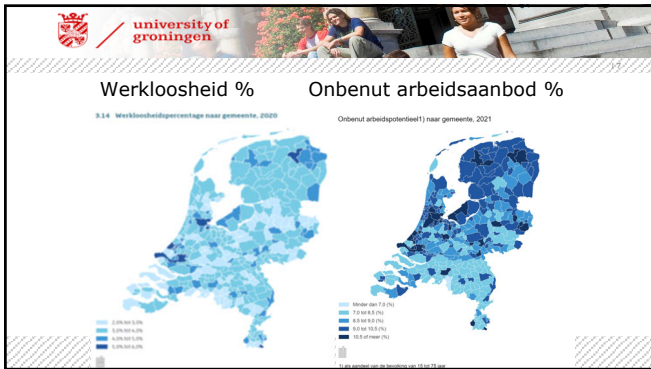
Kaart 1. Groei banen per COROP regio tussen 1996 en 2020

 university of groningen

De arbeidsmarkt is overal krap tot zeer krap!
 4e kwartaal 2021 4e kwartaal 2022

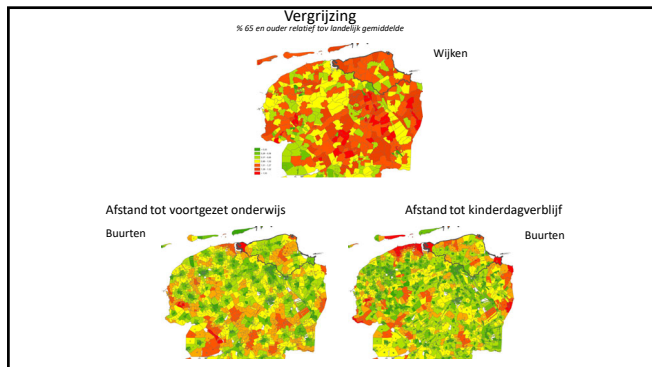

2021-q4 2022-q4

Wat betekent de constatering dat de feitelijke situatie afwijkt van de gewenste situatie?
Is er een taak voor het beleid?

Steven Brakman
RuG

- ### Regionaal Beleid
- vervolg
- Kernvraag bij beleid:
 - Moet overheid iets doen? En waarom?
 - Welk marktfalen moet worden gecorrigeerd?
 - De markt levert onvoldoende (hoe weten wij dat?), en hoe komt dat?
 - Voorbeeld: clusterbeleid (groene waterstof, waarover zo meteen meer).
 - Clusters van bedrijven zijn gunstig (Silicon valley/Eindhoven), hoog inkomen, etc maar wat als cluster niet van de grond komt?
 - Ligt dat aan gebrekkig functioneren van arbeidsmarkt (vraag ontmoet geen aanbod) of
 - Tekort schietende opleidingen, niet juist geschoold?
 - Afstand tot scholen/ Leefbaarheid in het algemeen?
 - Is hier een rol voor de overheid?
 - Oplossingen zijn heel verschillend en risico van ineffectief en inefficiënt beleid groot bij onvoldoende informatie en verkeerde of niet-optimale keuze
 - Mogelijke oplossing: generiek, voorwaarden scheppend beleid
 - **Stel !** de informatie is voldoende om antwoord te krijgen

- ### Regionaal Beleid
- vervolg
- Keus tussen:**
- **People or placed based policies**
 - 1. People: bijv. Opleidingen, niet *per se* placed based
 - 2. Placed based: specifieke (top)sectoren/ voorwaarden scheppend (bijv. Waterstof, toerisme)
 - **Risico's**
 - **Weglek effecten ad 1:** People based – mensen verhuizen
 - **Weglek effecten ad 2:** ten koste andere regio's/ andere regio's profiteren
 - **Nationale welvaart** niet noodzakelijkerwijs optimaal, Steun je sterke (Randstad) of zwakke regio's (krimpebeleid).
 - Kortom: Geen garantie dat specifieke 'regio' profiteert
- BREDE WELVAART**
- Het concept Brede Welvaart dwingt om meer in beschouwing te nemen dan inkomen en werk alleen, dat is juist maar roept additionele vragen op; kunnen alle indicatoren op groen gezet worden?
- **Een voorbeeld (met dank aan Prof.Weterings):**
 - waterstof cluster – in relatie met brede welvaart. Wat betekenen bovenstaande problemen voor een concrete geval?

- ### Wat als...
- Een bedrijf op grote schaal waterstof in de regio wil gaan produceren.
-

- ### En wat als...
- Er veel ruimte nodig is voor de fabriek én een windmolenpark.
-

- ### En wat als...
- Het windmolenpark buiten de regio komt te staan.
-

En wat als...

- De meeste banen niet geschikt zijn voor werkzoekenden uit de regio.

“Breed” is

- Niet alles tegelijk
- NB Meer welzijn tav A impliceert soms minder tav B

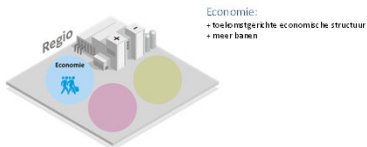
Afweging tussen aspecten

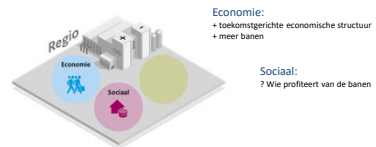
Afweging tussen aspecten

Afweging tussen aspecten

Afweging tussen aspecten

Afweging tussen aspecten

Economie:
+ toekomstgerichte economische structuur
+ meer banen

Sociaal:
Wie profiteert van de banen?

Ecologie:

- Impact landschap: groot gebouw en extra windmolens
- Waterstof erg inefficiënt opslagmedium (geen bron)
- Windmolens → elektrolyse rendement van 75% → compressie, 90% → Naar netstroom, 50%. In totaal blijft $0.75 \times 0.90 \times 0.50 = 34\%$ over van oorspronkelijke windenergie!
- (Bron: Ruel Grid, 2022, Wetenschap is geen Mening, Noordhoff)

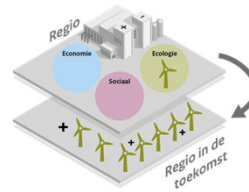
Problemen zijn nog niet voorbij

- Naast genoemde afwegingen:
 - Huidig welzijn tov toekomstig welzijn
 - Welzijnsverbetering Groningen ten koste van welzijn andere regio's? Wat is dan conclusie?

Afweging 'nu' en 'later'

Afweging 'nu' en 'later'

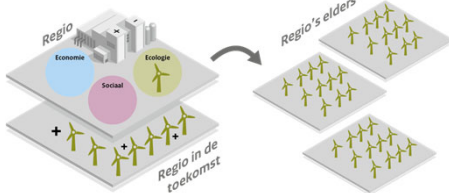
Nu ...

- Impact woonomgeving

... en later

+ Halen Klimaatdoel

Afweging 'hier' en 'elders'

university of
groningen

Conclusies

- Er zijn nog steeds flinke regionale verschillen in Nederland, maar die verschuiven steeds meer van tussen landsdelen naar binnen landsdelen.
- Is er een taak voor beleid? Misschien en dan eerder voorwaarde scheppend
- Brede welvaart: Er is meer dan inkomen en werk, maar
 - Stimulering A helaas vaak ten koste van B
 - De Winnaar is? Wie gaat profiteren (individueel niveau, regional niveau, landelijk niveau)
- Hoe regelen we dat? Per gemeente? Per regio? Nationale regie?
- **Wat kan, mag, moet de gemeente? Niet alles kan!**